

2018

CİNAYƏTLƏRİN AÇILMASI
VƏ ARAŞDIRILMASININ
KRİMİNALİSTİK TƏMİNATI

TƏDRİS- METODİK VƏSAİT

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ
POLİS AKADEMİYASI**

**“CİNAYƏTLƏRİN AÇILMASI VƏ
ARAŞDIRILMASININ
KRİMİNALİSTİK TƏMİNATI”**

TƏDRİS- METODİK VƏSAİT
əyani təhsil üzrə
(bakalavr hazırlığı üçün)

İxtisas: hüquqşünaslıq 050212

DİN-in Polis Akademiyası Elmi Şurasının
14 may 2018-ci tarixli 3 nömrəli
protokolu ilə çap olunmasına icazə verilmişdir.

B A K I- 2019

“Cinayətlərin açılması və araşdırılmasının kriminalistik təminatı” fənni üzrə seminar və təcrübə dərslərinin keçirilməsi üçün tədris-metodik vəsait Polis Akademiyasının «Kriminalistika» kafedrasında hazırlanmışdır.

Elmi redaktorlar:

DİN-in Polis Akademiyasının rəisi, polis general- mayoru, hüquq üzrə elmlər doktoru, dosent Nazim Əliyev

Polis Akademiyası rəisinin tədris və elmi işlər üzrə müavini, polis polkovniki, h.e.d., professor Mahir Əhmədov

Tərtib etdilər:

«Kriminalistika» kafedrasının rəisi, polis polkovniki, h.ü.f.d., dosent Allahverdi Mahmudov

“Kriminalistika” kafedrasının baş müəllimi, polis polkovnik- leytenantı Rasim İsaqov

Rəy verənlər:

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının, Dövlət idarəçiliyinin hüquqi təminatı kafedrasının baş müəllimi, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Asif Qədirov

Polis Akademiyasının “Cinayət hüququ” kafedrasının baş müəllimi, polis polkovniki, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Rəsul Rüstəmov

GİRİŞ

Cinayətlərin açılması və araşdırılmasının kriminalistik təminatı fənninin tədrisinin məqsədi kursant və dinləyicilərə cinayətlərin açılması və araşdırılması istiqamətində gələcək xidməti fəaliyyətləri üçün təşkilati, metodiki tövsiyələrin və kriminalistik texniki vasitələrin tətbiqi ilə bağlı kompleks zəruri bilik və vərdişləri aşılamaqdan ibarətdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, kriminalistika fənnindən öyrəndikləri biliklərlə (sübutların toplanması, tədqiqi, qiymətləndirilməsi, cinayətlərin baş vermə mexanizmi və s.) yanaşı, cinayətlərin açılması və araşdırılması təcrübəsində istifadə olunan kriminalistik üsul, metod və qaydaların, elmi texniki vasitələrin tətbiqi üzrə zəruri bacarıq və vərdişlərə də malik olmalıdırlar.

Beləliklə, cinayətlərin açılması və araşdırılması istiqamətində təhsilalanlar aşağıdakı müddəalara daha çox diqqət yetirməli və cinayətkarlıqla mübarizədə gələcək fəaliyyətlərində onlardan istifadə etməyi bacarmalıdırlar:

–maddi sübutların toplanması, tədqiqi, qiymətləndirilməsi və istifadə olunmasının, prosessual və kriminalistik qaydalarına ciddi riayət etməli;

–cinayətin açılması və araşdırılması prosesində yaranmış kriminalistik şəraiti düzgün qiymətləndirməli;

–cinayətlərin araşdırılmasının tam, obyektiv, hərtərəfli həyata keçirilməsinə, istintaq hərəkətlərinin alqoritminə, elmi-texniki vasitələrdən səmərəli istifadə edilməsinə diqqət yetirməli;

–kriminalistik fərziyələrin qurulmasında, yoxlanılmasında məntiqi və kriminalistik qaydalara riayət etməli, araşdırma prosesində mərhələlilik prinsipini rəhbər tutmalı;

–ayrı-ayrı növ cinayətlərinin araşdırılmasında kriminalistik məlumatlardan istifadə etməli, ibtidai araşdırma zamanı cinayət işinin başlanması üçün səbəb və əsasları düzgün qiymətləndirməli, xüsusilə DİO-nun əməliyyat-axtarış orqanları və digər struktur xidmətləri ilə qarşılıqlı əlaqəni təşkil etməli;

–taktiki və prosessual qaydalara riayət etməklə əməliyyat-axtarış fəaliyyəti nəticəsində əldə edilmiş məlumatlardan araşdırma prosesində istifadə etməli;

–cinayətlərin araşdırılmasında kriminalistik qeydiyyatdan istifadə etməli;

– cinayətlərin törədilməsinə şərait yaradan halları müəyyən etməli və onların aradan qaldırılması üçün tədbirlər görməli.

Fənn üzrə materiallar mühazirə, seminar, təcrübə məşğələlərində və sərbəst hazırlıq saatlarında öyrənilir.

TEMATİK PLAN:

№	Tədris kursunun mövzularının adı	Cəmi saatlar	saatların miqdarı			
			Müha-zirə	Semi-nar	Təcrübə	Kollokvium
1.	Cinayətlərin açılması və araşdırılmasının təşkilinin ümumi müddəaları (kriminalistik aspektləri).	2	2			
2.	Qəsdən adamöldürmə cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı	2	2			
3.	İnsan alveri və adam oğurluğu cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı	4	2	2		
4.	Kollokvium	2				2
5.	Oğurluq cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı	2			2	
6.	Quldurluq cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı	2			2	
7.	Dələduzluq cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı	2			2	
8.	Kollokvium	2				2
9.	Korrupsiya xarakterli cinayətlərin araşdırılmasının xüsusiyyətləri	2	2			
10.	Mütəşəkkil cinayətkar qruplar tərəfindən törədilmiş cinayətlərin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı	4	2	2		
11.	Cinayətlərin açılmasında və araşdırılmasında bioloji izlərin istifadə edilməsinin kriminalistik təminatı	2	2			
12.	Keçmiş illərin açılmamış cinayətlərinin ibtidai araşdırma metodikası	2	2			
13.	Kollokvium	2				2
14.	<i>Cəmi</i>	30	14	4	6	6

MÖVZU 3. İnsan alveri və adam oğurluğu cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilatı və metodiki təminatı

Vaxt-4 saat

Mühazirə-2 saat

Seminar-2 saat

Seminar məşğələsinin sualları:

İnsan alveri cinayətlərinin kriminalistik xarakteristikası.

İnsan alveri cinayətlərinin araşdırılmasının ilkin və sonrakı mərhələləri. Keçirilən istintaq hərəkətlərinin və əməliyyat-axtarış tədbirlərinin xüsusiyyətləri.

Adam oğurluğu cinayətlərinin araşdırılmasının xüsusiyyətləri(cinayət işinə başlama, zəruri istintaq hərəkətlərinin və ƏAT-ın keçirilməsi).

Seminarın keçirilməsinin ümumi qaydası və tədris vaxtının təqribi bölgüsü:

- 1.Kursantların dərslə davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması _____ 5 dəq.
- 2.Müəllimin giriş sözü _____ 5 dəq.
- 3.Birinci sualın müzakirəsi _____ 25 dəq.
- 4.İkinci sualın müzakirəsi _____ 30 dəq.
- 5.Üçüncü sualın müzakirəsi _____ 20 dəq.
- 6.Məşğələnin yekunu, tövsiyələrin verilməsi və kursantların cavablarının qiymətləndirilməsi _____ 5 dəq.

Seminarın keçirilməsi metodikası:

Kursantların dərslə davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması zamanı məşğələdə iştirak edənlərin sayı, həmçinin dərslə iştirak etməyənlər və bunun səbəbləri, mövzu üzrə mühazirədə iştirak edə bilməyənlər, eyni zamanda seminar suallarının onlara aydın olub-olmaması müəyyən edilir. Məşğələnin əvvəlində çalışmaq lazımdır ki, yaranan sualları kursantlar cavablandırsınlar. Əgər heç kim cavablandıra bilmirsə bu zaman müəllim tərəfindən sual izah edilir.

Giriş sözündə müəllim məşğələdə müzakirəyə çıxarılmış sualların qısa mahiyyətini açıqlayır, onların əsas məqamlarına toxunaraq cavabın ardıcılığını müəyyənləşdirir.

Birinci sualın müzakirəsində insan alveri cinayətlərinin kriminalistik xarakteristikasının mahiyyətini açıqlayır.

İkinci sual üzrə insan alveri cinayətlərinin arşdırmasının ilkin və sonrakı mərhələləri, keçirilən istintaq hərəkətlərinin və əməliyyat-axtarış tədbirlərinin xüsusiyyətləri açıqlanmalıdır.

Üçüncü sual üzrə adam oğurluğu cinayətlərinin arşdırılmasının xüsusiyyətləri (cinayət işinə başlama, zəruri istintaq hərəkətlərinin və ƏAT-ın keçirilməsi) açıqlanmalıdır.

Yoxlama sualları:

1. İnsan alveri cinayətlərinin kriminalistik xarakteristikası və formaları (cinsi istismar, məcburi əmək, insan orqanlarının və toxumalarının alqı-satqısı və s.) .
2. Cinayət işinə başlamanın xüsusiyyətləri, fərziyyələrin qurulması və istintaqın planlaşdırılması.
3. Araşdırmanın ilkin və sonrakı mərhələlərinin vəzifələri. İnsan alveri cinayətlərinin arşdırılmasında keçirilən

istintaq hərəkətləri və əməliyyat-axtarış tədbirlərinin xüsusiyyətləri.

4. Adam oğurluğu cinayətlərinin kriminalistik aspektləri, törədilmə üsulları, zərərçəkmişin şəxsiyyəti.
5. Adam oğurluğu cinayətlərinin araşdırılmasının metodiki əsasları və bəzi istintaq hərəkətlərinin keçirilməsinin taktiki xüsusiyyətləri.
6. Bu növ cinayətlərlə mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlıq.

Referat:

- İnsan alveri cinayətlərinin kriminalistik xarakteristikası.
- Adam oğurluğu cinayətlərinin araşdırılmasında istintaq hərəkətlərinin keçirilməsinin taktiki xüsusiyyətləri.

Terminoloji tapşırıq:

cinsi istismar, məcburi əmək, insan orqanlarının və toxumalarının alqı-satqısı.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsi. Bakı, 2000. m. 144.1., 182.
2. İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında 28.05.2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

Əlavə ədəbiyyat:

1. Сафанов В.Н. Организованное вымогательства: уголовно-правовой и криминалистический анализ. Монография. Санкт-Петербург. 2000.
2. Криминалистика. Учебник. /Под.ред. А.Г.Филиппова. М, 2006, гл.20.
3. Мешков В.М., Попов В.Л. Операционно-розыскная тактика и особенности реализации полученной информации в ходе предварительного следствия. М., 1999.

4. Гаврилин Ю.В. Криминалистическая тактика и методика расследование отдельных видов преступлений. М., 2004, с. 128-140.
5. Грамаев Ю.П. Использование результатов ОРД при расследовании уголовных дел о незаконном обороте наркотиков. М, 2005.
6. Вагин О.А., Исиченко А.П., Шабанов Г.Х. Оперативно-розыскные мероприятия и использование их результатов. М., 2006.
7. Именко А., В.Топорков. Криминалистика. М, 2007, гл.27.

MÖVZU 4. Oğurluq cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı

Vaxt-2 saat

Təcrübə-2 saat

Təcrübə dərslərinin keçirilməsinin ümumi qaydası və tədris vaxtının təqribi bölgüsü:

1. Kursantların dərslə davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması _____ 5 dəq.
2. Müəllimin giriş sözü və yoxlama suallarının müzakirəsi _____ 10dəq.
3. Mövzu üzrə verilmiş birinci hadisə barədə ilkin məlumatın və onlara müvafiq icra olunmuş tapşırıqların təhlili _____ 20 dəq.
4. Mövzu üzrə verilmiş ikinci hadisə barədə ilkin məlumatın təhlili və onlara müvafiq icra olunmuş tapşırıqların təhlili _____ 25 dəq.
5. Mövzu üzrə verilmiş üçüncü hadisə barədə ilkin məlumatın və onlara müvafiq icra olunmuş tapşırıqların təhlili _____ 25 dəq.

6. Məşğələnin yekunu və kursantların biliyinin qiymətləndirilməsi _____ 5 dəq.

Təcrübə dərslərinin keçirilməsi metodikası:

Kursantların dərslə davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması zamanı məşğələdə iştirak edənlərin sayı, həmçinin dərslə iştirak etməyənlər və bunun səbəbləri, mövzu üzrə mühazirədə iştirak edə bilməyənlər, eyni zamanda təcrübə suallarının onlara aydın olub-olmaması müəyyən edilir. Məşğələnin əvvəlində yaranan sualları kursantlar cavablandıra bilmirlərsə bu zaman sual müəllim tərəfindən izah edilir.

Məşğələnin məqsədi:

Oğurluq cinayətləri üzrə keçirilən ilkin yoxlama tədbirləri, cinayət işinə başlamanın xüsusiyyətləri, araşdırmanın ilkin mərhələsində keçirilən təxirəsalınmaz istintaq hərəkətləri, fərziyyələrin yürüdülməsi, istintaqın planlaşdırılmasının xüsusiyyətləri, texniki vasitələrin tətbiqi vərdişlərinin təkmilləşdirməsi, bu növ cinayətlərin açılması və araşdırılması üzrə zəruri təşkilati və metodiki tədbirlərin görülməsi istiqamətində kursantlara bacarıq və vərdişlər aşılamaqdan ibarətdir.

Məşğələdə müzakirə olunan suallar:

1. Oğurluq cinayətlərinin törədilmə üsulları və cinayətlərin açılmasında onların əhəmiyyəti.
2. Oğurluq cinayətlərin açılmasında istintaq və təhqiqat orqanlarının qarşılıqlı əlaqəsinin mahiyyəti.
3. Oğurluq cinayətlərinin araşdırılmasında hansı elmi-texniki vasitələrdən istifadə olunur?
4. Bu növ cinayətlərin istintaqında sübut edilməli hallar hansılardır?

5. Oğurluq cinayətlərində hadisə yerinə baxışın xüsusiyyətləri.
6. Müstəntiq oğurlanmış əşyaların əlamətlərini hansı yolla əldə edir?
7. Bu növ cinayətlərin səhnələşdirməsinin əlamətləri hansılardır?
8. Şahid və zərərçəkmişlərin dindirilməsində hansı halların araşdırılması zəruridir?

Məşğələnin məzmunu:

Oğurluq cinayətlərin araşdırılmasında təxirəsalınmaz istintaq hərəkətlərinin keçirilməsi, oğurluq faktları üzrə cinayət işinə başlama, fərziyyələrin qurulması və istintaqın planlaşdırılması, əldə olunmuş məlumatlar üzə yoxlama tədbirlərinin keçirilməsi, hadisə yerinə baxış və digər istintaq hərəkətlərinin, əməliyyat-axtarış tədbirlərinin keçirilməsi, sübutların əldə olunması, kriminalistik texniki vasitələrin, üsul və metodların tətbiqi ilə bağlı kursantlara aldıkları nəzəri biliklər üzrə zəruri vərdişlər aşılamaq.

Məşğələnin təşkili:

- kursantlara tövsiyə edilmiş didaktik materialları nəzərdən keçirmək;
- mövzuya aid hadisələr barədə ilkin məlumatları analiz etmək;
- məşğələnin keçirilməsi sxemini dəqiqləşdirmək;
- tədris-metodik vəsaitdə mövzu üzrə verilmiş hadisə barədə ilkin məlumatlara müvafiq kursantlara konkret tapşırıqlar vermək.

Fabula 1. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

«28» aprel 2017-ci il saat 23⁰⁰ radələrində Binəqədi rayon Polis İdarəsinə Biləcəri qəsəbəsi, Füzuli küçəsi, ev 12

ünvanında yaşayan Vəliyev Cavid Əsəd oğlu ərizə ilə müraciət edərək rayondan qayıdandan sonra evinin qapısının sındırıldığını və evindən oğurluq olduğunu bildirilmişdir. O, həmçinin göstərmişdir ki, Ramazan bayramı olduğu üçün rayona getmiş, bununla əlaqədar üç gün evdə olmamışdır, oğurluğun dəqiq nə vaxt olduğunu bilmir. Rayona getdiyini qonşulara deməyib, amma təzə tikilən avtovağzalda tikintidə iş yoldaşlarına demişdir ki, ailəsi ilə rayona gedir. İş yoldaşları təsadüfi şəxslərdir və bir-birlərini o qədər yaxşı tanımırlar. Onlar onun yaşayış yerini bilmirlər, yalnız ev telefonunun nömrəsini bilirlər.

Hadisə yerinə baxış keçirərkən məlum olmuşdur ki, oğrular özlərini evdə sərbəst aparmışlar, hətta yemək (qayğanaq) bişirib spirtli içki içmişlər. İki ədəd stəkanın və araq butulkasının üzərində əl-barmaq izləri olduğu üçün onlar qablaşdırılıb götürülmüşdür. Evdən xrustal qab-qacaq, iki ədəd xalça, 700 manat (dəm çayndanında olan) pul oğurlanmışdır. Evin giriş qapısı dəmirdəndir, qapının və çərçivənin üzərində sındırma alət izləri var və onlar plastilin vasitəsilə götürülmüşdür. Qapının dibində çərçivədə qan ləkələrinə oxşar tünd-qəhvəyi rəngli ləkələr götürülmüşdür. Həyət darvazası dəmirdəndir, "VAZ" markalı qifilla bağlanılır və bağlı vəziyyətdədir, üzərində sındırma alət izləri aşkar edilmədi. Divarın küçəyə baxan tərəfində torpaq üzərində iki ədəd ayaqqabı izi aşkar edilmiş və gips məhlulu ilə götürülmüşdür. Divarın üstündən keçən tikanlı məftilin üstündə isə paltar lifləri aşkar edilib sellofan paketə qoyulub möhürlənmişdir. Mətbəxdən siqaret kötükləri və «West» siqaret qutusu aşkar edilib götürülmüşdür. Ev sahibi özü siqaret çəkmir. Qonşular iki gün əvvəl evdə işıq yandığını, sonra isə saat 03 radələrində onların itinın hürdüyünü bildirmişlər. Qonşularının rayona getdiyini bildirmədiklərindən bu fakta diqqət yetirməmişlər. Oğurluq faktına

əsasən müstəntiq CPM-nin 215-217-ci maddələrinin tələblərini rəhbər tutub CM 177.2.3 maddəsi ilə cinayət işi başlamışdır.

Tapşırıq №1.

1. Toplanmış məlumatları analiz etmək:

- a) cinayətin nə vaxt törədildiyini müəyyən etmək;
- b) cinayət törədən şəxslərin həyətə və evə hansı yolla girdiklərini müəyyən etmək;
- c) qapının hansı alətlərlə sındırılmasını müəyyən etmək;
- ç) cinayəti gizlətmək məqsədilə cinayətkarların hərəkətləri nədən ibarətdir?
- d) cinayətkarların hərəkətlərinin ardıcılığını müəyyən etmək;
- e) cinayət törətmiş şəxslər barədə hansı məlumatlar var.

2. Cinayətin törədilmə üsulundan asılı olaraq, cinayətkarların bədənində, paltarlarında hansı izlərin qalmasını müəyyən etmək olar?

3. Hadisə yerindən götürülmüş izləri cinayətin açılmasında necə istifadə etmək olar?

4. İstintaqın bu mərhələsində hansı tədbirlər görülməlidir və hansı halları araşdırmaq lazımdır?

Məlumat №2

1. Hadisə yerindən götürülmüş stəkanların, şüşə butulkasının, siqaret qutusunun üzərində olan əl-barmaq izlərinin iki nəfər tərəfindən qoyulduğunu müəyyən edilmişdir.

2. Bioloji ekspertizanın nəticəsinə əsasən siqaret kötüklərində olan tüpürcəyin III və I qan qruplarından olan şəxslərə məxsus olduğu, qan ləkələri isə III qrup olduğu müəyyən edilmişdir.

3. Sındırma alət izlərinin iskənə vasitəsilə qoyulduğu, ayaqqabı izlərinin isə idman çəkmələrinə məxsus olduğu müəyyən edilmişdir.

4. Tikanlı məftil üzərindən götürülmüş liflər idman paltarına məxsus olması müəyyən edilmişdir.

5. Zərər çəkən şəxs C.Vəliyevin əlavə dindirmədə verdiyi ifadəsinə görə onunla təzə avtovağzalda işləyən Tovuz rayonunun sakinləri olan Əli və Feyruz adlı şəxslər pulların olmamasına baxmayaraq, oğurluq baş verəndən 2 gün sonra rayona getmişlər.

6. Əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Əli və Feyruz adlı şəxslərin Tovuz rayonunun Yeni Çəsməli kənd sakinləri olduqları müəyyən edilmişdir.

Tapşırıq №2.

1. Cinayətin kim tərəfindən törədilməsi barədə fərziyələrin yürüdülməsi;

2. Həmin fərziyələrin yoxlanılması üçün plan tərtib etmək.

Fabula 2. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

12 mart 2018-ci ildə saat 17 radələrində iki nəfər naməlum şəxs Masazır kəndinin kənarından, vətəndaş Nəsirov Azər Əziz oğluna məxsus iki baş iri buynuzlu mal-qaranı oğurlayıb, Binəqədi qəsəbəsinə tərəf sürüb getmişdir. Masazır kənd sakini Abuzərov Daşqın Məmməd oğlu həmin iki nəfər naməlum şəxslərdən heyvanları nə üçün və hara apardıqlarını soruşanda, onlar Azər Nəsirovun rayondan gələn qohumları olduqlarını və heyvanları otardıqlarını bildirmişlər. Şahid qismində dindiriləndə o, cinayət törədən şəxslərin zahiri əlamətlərini qeyd etmişdir. Onun ifadəsinin yerində yoxlanılması yolu ilə hadisə yeri müəyyən edilmişdir. Hadisə yerinə baxış keçirərkən ayaqqabı izləri, boş siqaret qutuları aşkar edilib götürülmüşdür.

Tapşırıq №1

1. Məlumatı analiz edib cinayət işinə başlama məsələsini həll etmək.
2. Cinayətin açılması üçün hansı istintaq hərəkətlərinin və ƏAT keçirilməsini müəyyən etmək.
3. Cinayət işi üzrə hansı ekspertizaların keçirilməsini müəyyən etmək.
4. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş iki baş iri buynuzlu mal-qarasını aşkar edilməsi üçün tədbirlər təşkil etmək.

Məlumat №2

1. Hadisə yerindən götürülmüş qutularda 5 ədəd əl-barmaq izləri aşkar edilmişdir, ayaqqabı izlərinin iki nəfərə məxsus olması müəyyən edilmişdir.
2. Əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində bir baş malın kəsilib ətinin Binəqədi bazarındakı ət dükanına verilməsi, ikinci baş malın isə bazarın arxasındakı həyətdə tövlədə saxlanılması müəyyən edilmişdir.

Tapşırıq №2

1. Əməliyyat-axtarış tədbirləri vasitəsilə əldə edilmiş məlumatın realizə edilməsini müəyyən etmək.
2. Törədilən cinayətə münasibəti olan bütün şəxsləri müəyyən edib, onların hərəkətlərinə hüquqi qiymət vermək.
3. Cinayəti törətmiş şəxslərin ifşa edilməsi üçün istintaq hərəkətlərini məntiqi ardıcılıqla planlaşdırmaq.

Fabula 3. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

03 fevral 2017-ci il saat 21⁰⁰ radələrində naməlum şəxslər Abşeron rayonu, Saray qəsəbəsi, 28 May küçəsi ev 27-də yaşayan Mirzəyev Ramal Mirzə oğlunun həyət qapısının

qıfılını sındıraraq həyətə daxil olublar. Sonra isə evin giriş qapısını sındıraraq evə daxil olublar. Ev sahibi R.Mirzəyev Abşeron polisində zəng edib məlumat verəndən sonra hadisə yerinə əməliyyat qrupu gəlmişdir. Baxış zamanı aşağıdakılar aşkar edilmişdir: 28 May küçəsi 27 sayılı mənzil 2,9 m hündürlüyündə olan daş divardan ibarət həyətdə yerləşir. Həyətə giriş dəmirdən düzəldilmiş darvaza və kiçik qapı vasitəsilə həyata keçirilir. Böyük darvazada zədə izləri yoxdur. Balaca qapının qıfılı sınıq vəziyyətdədir, dəmir çərçivədə və qapının üzərində sındırma alət izləri aşkar edilmişdir. Göstərilən izlərin əksləri mum vasitəsilə və sındırma alət izləri olan qıfıl götürülüb. Mənzilə giriş qapısı metaldandır, baxış zamanı açıq vəziyyətdədir, asma qıfılın qövs hissəsi kəsik vəziyyətdədir, çərçivənin yanında metal qırıntıları var, qıfıl və metal qırıntıları götürülmüşdür. Mənzil 3 otaq və mətbəxdən ibarətdir. Ev sahibinin izahatına görə mətbəxdə dəyişikliklər yoxdur, yataq otağında şifonerin qapıları açıq vəziyyətdədir, içəridə olan paltarlar döşəməyə tökülüb qarma-qarışıq vəziyyətdədir. Şifoner qapısının üzərindən suliqen tozu vasitəsilə 7 ədəd əl-barmaq izi aşkar edilib şəffaf daktoplyonkaya köçürülərək götürülmüşdür. Qonaq otağında olan servantın şüşə qapıları açıq vəziyyətdədir. Servantda olan şüşə qapıların bir hissəsi səlqiəsiz vəziyyətdə döşəmənin üstündədir, bir hissəsi servantdadır. Servantın qapılarından və qənd qabının üzərindən 5 ədəd əl-barmaq izləri sülügən tozu ilə aşkar edilib, şəffaf daktiloplyonkaya köçürülüb götürülmüşdür. Uşaq yataq otağında döşəmədə siqaret kötüyü və səthi ayaqqabı izi aşkar edilib götürülmüşdür. Pul götürülmüş servantda şagird dama dəftərinin üzərində «Sağ ol ki, evdə saxlayırsan» sözləri yazılmış kağız parçası aşkar edilib götürülmüşdür. Ev sahibinin ifadəsinə görə yataq otağında yerləşən şifonerdən 2 ədəd kürk (qadın və kişi), 3 ədəd dəri

gödəkçələr, qonaq otağından servantda olan qənd qabının içindən 6000 ABŞ dolları oğurlanmışdır. Onlar iki gündür ki, evdə gecələmirlər. Qohumlarının toyu ilə əlaqədar ailəvi Ələt qəsəbəsində gecələmişlər. Onların evdə gecələməmələrini toyda bütün qohumlar bilirdilər. Ola bilsin ki, qonşuluqda yaşayan kirayəçilər də bizim toyda olduğumuzu və evə gəlməyəcəyimizi bilirdilər. Evimizdə 6000 \$ pulumuz olduğunu həm iş yerində, həm də qohumların bilirdilər, çünki mən təzəliklə maşınımı satmışdım. Ev sahibinin qızı Nüşabə ifadəsində göstərmişdir ki, onunla institutda oxuyan və dostluq edən Məlikov Həsən də onların evlərində yuxarıda göstərilən məbləğdə pul olduğunu bilirdi, çünki Nüşabə Həsənə demişdir ki, atası maşınını satıb ona maşın alacaq. Azərbaycan Respublikası CPM - 204, 210, 215 maddəsinin tələblərini rəhbər tutub toplanmış materiallar üzrə oğurluq faktına əsasən CM 177.3.2 maddəsi ilə cinayət işi başlanmışdır.

Tapşırıq №1

1. Toplanmış material əsasında analiz aparılıb cinayətin törədilmə hallarını göstərmək:

- a) cinayət nə vaxt törədilmişdir;
- b) cinayətkarlar hadisə yerinə necə gəlib-getmişlər;
- c) həyətin və evin qapıları hansı üsulla və alətlə sındırılmışdır;
- ç) cinayəti gizlətmək üçün cəhdəl göstərilmişdirmi və onlar nədən ibarətdir;
- d) cinayətkarların əsas məqsədi nədən ibarət olub;
- e) cinayətkarlar hansı ardıcılıqla hərəkət ediblər;
- ə) cinayət törətmiş şəxslər barədə nə kimi məlumatlar var.

2. Törədilmiş cinayətin üsulundan asılı olaraq, cinayət törətmiş şəxslərin bədənində və paltarlarında hadisə yerindən hansı izlərin qalmasını müəyyən edin.

3.Hadisə yerindən götürülmüş izlərdən istintaq zamanı necə istifadə etməyi müəyyənləşdirmək.

4.Hadisə yerinə baxış keçirərkən səhvlər buraxılıbmı, onlar hansılardır?

5.İbtidai araşdırmanın bu mərhələsində hansı tədbirlər keçirmək lazımdır və hansı halları araşdırmaq vacibdir?

Məlumat№2

Keçirilmiş tədbirlər nəticəsində məlum olmuşdur ki, ev sahibinin qızı Nüşabənin tələbə yoldaşı Həsən Məlikov, onların qonşuluğunda kirayədə yaşayan iki nəfərlə tanışdır, tez-tez birlikdə olurlar. Oğurluq faktından sonra bahalı restoranda vaxtlarını keçirirlər. Həmin 2 nəfər özəl universitetin tələbələrindərlər, dərslərə getmirlər, adları Əkrəm və Əzizdir.

ƏAF nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, Ramal Mirzəyevin iş yoldaşının oğlu Əfqan Seyidov İkrəm və Əzizlə birlikdə oxuyurlar və onlar həmişə bir yerdə oturub-dururlar. Oğurluqdan sonra o da Həsən, Əziz və Əkrəmlə vaxtlarını bahalı restoranlarda keçirirlər.

Tapşırıq№2

1.Göstərilən cinayəti törədən şəxslər barədə fərziyyələr yürütmək.

2.Fərziyyələrin yoxlanılması planını tərtib etmək.

Əsas ədəbiyyat:

1. A.R. Cinayət-Prosessual Məcəlləsi, Bakı, 2000;
2. A.R. Cinayət Məcəlləsi, Bakı, 2000;
3. K.Q.Saricalinskaya. Kriminalistika. Bakı, 1999, səh. 541-562;
4. R.Ə.Əliyev. Müstəntiqin kriminalistik məlumat kitabı. Bakı, 1993,

5. Müəlliflər kollektivi. Kriminalistik metodika. Dərs vəsaiti, Bakı, 2010, VI fəsil.

Əlavə ədəbiyyat:

1. A.R. DİN-nın 02.10.2008-ci il tarixli 554-saylı «Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin açılması istiqamətində fəaliyyətin təşkili və görülmə işlərin vəziyyəti barədə» əmri
2. Azərbaycan Respublikası DİN-in Ə338-001-17 (24.04.17-tarixli) əmri.
3. A.R. DİN-in 183-saylı (4.04.09-tarixli) əmri. «Mənzillərdən edilən oğurluq cinayətlərinin qarşısının alınması və açılması sahəsində görülmə işlərin vəziyyəti haqqında».
4. В.А.Образцов. Криминалистика. Москва, 1997;
5. Руководство для расследования преступлений. М. 1967

MÖVZU 5. Quldurluq cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı

Vaxt-2 saat

Təcrübə-2 saat

Təcrübə dərsinin keçirilməsi metodikası:

Kursantların dərslə davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması zamanı məşğələdə iştirak edənlərin sayı, həmçinin dərslə iştirak etməyənlər və bunun səbəbləri, mövzu üzrə mühazirədə iştirak edə bilməyənlər, eyni zamanda təcrübə suallarının onlara aydın olub-olmaması müəyyən edilir. Məşğələnin əvvəlində yaranan sualları çalmaq lazımdır ki, digər kursantlar cavablandırsınlar əgər heç kim cavablandıra bilmirsə onda müəllim tərəfindən cavablandırılır.

**Təcrübə dərşinin keçirilməşinin ümumi qaydası və
tədris vaxtının təqribi bölgüsü:**

1. Kursantların dərşə davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması_____5 dəq.
2. Müəllimin giriş sözü və yoxlama suallarının müzakirəsi _____10 dəq.
3. Mövzu üzrə verilmiş birinci hadisə barədə ilkin məlumatın və onlara müvafiq icra olunmuş tapşırıqların təhlili_____20 dəq.
4. Mövzu üzrə verilmiş ikinci hadisə barədə ilkin məlumatın təhlili və onlara müvafiq icra olunmuş tapşırıqların təhlili _____25 dəq.
5. Mövzu üzrə verilmiş üçüncü hadisə barədə ilkin məlumatın və icra olunmuş tapşırıqların təhlili____25dəq.
6. Məşğələnin yekunu və kursantların biliyinin qiymətləndirilməsi_____5 dəq.

Məşğələnin məqsədi:

Kursantlarda quldurluq cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı ilə bağı zəruri bacarıq və vərdişlər formalaşdırmaqdır.

Məşğələdə müzakirə olunan suallar:

1. Quldurluğun kriminalistik xarakteristikası.
2. Bu növ cinayətlər üzrə keçirilən ilkin istintaq hərəkətlərinin xüsusiyyətləri
3. Quldurluğ faktları üzrə cinayət işinə başlamanın xüsusiyyətləri və müəyyən edilməli hallar.
4. Quldurluğ faktları üzrə istintaqın ilkin və sonrakı mərhələlərinin xüsusiyyətləri.

Məşğələnin məzmunu:

Quldurluğ faktları üzrə cinayət işinə başlamanın və ibtidai araşdırılmasının xüsusiyyətləri ilə bağlı nəzəri bilikləri təkmilləşdirmək, həmçinin ilkin istintaq hərəkətləri və əməliyyat-axtarış tədbirləri, zərərçəkmiş şəxslərin və şahidlərin dindirilməsi, hadisə yerinə baxış, xarakterik məhkəmə ekspertizalarının keçirilməsi, şübhəli şəxslərin dindirilməsi, tanınma və ifadələrin yerində yoxlanılmasının keçirilməsi taktikasını, cinayətlərin açılmasında, istintaqında və qarşısının alınmasında kriminalistik üsul, vasitə və metodların istifadə edilməsi ilə bağlı bilikləri, vərdişləri və bacarıqları kursantlara aşılamaqdan ibarətdir.

Məşğələnin təşkili:

- Kursantlara tövsiyə edilmiş didaktik materialları nəzərdən keçirmək;
- Mövzuya aid hadisələr barədə ilkin məlumatları analiz etmək;
- Məşğələnin keçirilməsi sxemini dəqiqləşdirmək;
- Tədris-metodik vəsaitdə mövzu üzrə verilmiş hadisə barədə ilkin məlumatlara müvafiq kursantlara konkret tapşırıqlar vermək.

Fabula 1. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

28. 04. 2018-ci il tarixdə saat 23:00 radələrində iki nəfər naməlum şəxs Bakı şəhəri Neftçilər prospektində Bakı şəhər sakini 1978-ci il təvəllüdlü Fərhad Sabir oğlu Əsədovun idarə etdiyi «Tofaş» markalı AZ 10-TA-636 dövlət nömrə nişanlı «taksi» avtomaşınasına sərnişin qismində əyləşərək, Masazır qəsəbəsinə aparılmasını xahiş etmişlər. Masazır qəsəbəsində onlar F.Əsədova bıçaqla hücum edərək 50 AZN

puulunu, 1 ədəd mobil tēelefonunu və avtomaşını əlindən alaraq haadisə yerindən uzaqlaşmışlar.

Hadisədən dərhal sonra saat 23:20 radələrində zərər çəkən şəxs F.Əsədov telefon vasitəsilə ərazi aidiyyəti üzrə Abşeron RPŞ-nin növbətçi hissəsinə məlumat vermişdir.

Tapşırıq №1

1. Baş vermiş hadisəyə hüquqi qiymət vermək. RPŞ-nin növbətçi hissəsi məlumatı qeydiyyatını hansı formada həyata keçirməlidir.
2. DİN-in 24.04 2017-ci il tarixli Ə 338-001-17 əmri ilə təsdiq olunmuş təlimatın 1.4.1 bəndinin tələblərinə uyğun olaraq hadisə yerinə kimlər getməlidir.
3. Cinayətin isti izlərlə açılması məqsədilə hansı təxirəsalınmaz hərəkətlər həyata keçirilməlidir.

Fabula 2. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

14 mart 2017-ci il tarixdə səhər saat 07 radələrində naməlum şəxs maskalanmış vəziyyətdə Bakı şəhəri Xəzər rayonu Binə qəsəbəsi «Bolluq» yaşayış massivində yerləşən C.Cabbarlı küçəsindəki vət. Əliyev Alim Sərraf oğlunun yaşadığı 1 saylı evə qanunsuz daxil olmuş, evdə ev sahibi Alim Əliyevi, həmçinin onun ailə üzvlərini hücumə məruz qoymaqla onların həyat və sağlamlığı üçün təhükəli zorakılıqla bağlı olan basqın edərək əlindəki dəmir armatoru və məişət təssərufat təyinatı olan mətbəx bıçağını silah qismində tətbiq etməklə əvvəlcə Alim Əliyevlə əlbəyaxa olmuş, onun müqavimətinə rastlaşdıqda isə üstündə olan «Makarov» tapançası ilə ona atəş açaraq sağ ayağından yaralamışdır. Bu zaman köməyə gələn Alim Əliyevin həyat yoldaşı Əliyeva Nailə İltifat qızının üzünə yumruqla zərbə vurmuşdur. Zərər çəkən şəxslərin müqaviməti ilə

rastlaşdığından naməlum şəxs hadisə yerindən qaçıb gizlənmişdir.

Tapşırıq №1

1. Fabulada verilmiş məlumatla əsasən baş vermiş hadisəyə cinayət-hüquqi qiymət vermək.
2. Növbətçi hissəyə daxil olmuş ərizəyə əsasən görülən ilkin tədbirlərin dairəsini müəyyənləşdirmək.
3. Hadisə yerinə baxış üçün istintaq əməliyyat qrupunun tərkibini müəyyənləşdirmək.

Fabula 3. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

24 sentyabr 2017-ci ildə iki nəfər silahlı naməlum şəxs Xəzər rayonu, Mərdəkan qəsəbəsi, S.Dadaşov küçəsi 15-də yerləşən geyim əşyaları satılan dükana basqın etmiş, bu zaman satıcı Əntiqə Qəhrəmanovanın bədəninə zərbələr endirərək, ağzını yapışqan lentlə bağlamış və mağazadan 4500 manat məbləğində əmlakı ələ keçiriblər. Hadisədən 10 dəqiqə keçmiş dərhal Xəzər RPİ-nin növbətçi hissəsinə məlumat verilmişdir.

Tapşırıq №1

1. Cinayət faktı ilə bağlı hansı xüsusi əməliyyat keçirilir və əməliyyatın keçirilməsinə kim icazə verir?.
2. Hadisə yerində əməliyyat istintaq qrupuna kim rəhbərlik edir və onun hərəkətlərinin məzmununu açıqlayın.
3. Yaranmış istintaq şəraitini qiymətləndirin.
4. RPİyə daxil olan məlumatla bağlı məsul növbətçinin və növbətçi hissənin əməkdaşlarının hərəkətlərini izah etməklə hüquqi cəhətdən əsaslandırın.

Quldurluq cinayətlərinin kriminalistik xarakteristikası, bu növ cinayətlərin “isti izlərlə” açılması istiqamətində

görülən tədbirlərin xüsusiyyətləri, cinayət işinə başlama, istintaqın ilkin və sonrakı mərhələlərinin vəzifələri, hadisə yerinə baxış, şəxsi müayinə və s. ilə bağlı metodik vəsaitdə göstərilmiş sualları müzakirə etmək.

Mövzu üzrə tapşırıqları və onlara müvafiq məlumatları təhlil edərək, kriminalistik fərziyyələr qurmaq, zəruri istintaq hərəkətlərinin və əməliyyat-axtarış tədbirlərini planlaşdırmaq.

Əsas ədəbiyyat:

1. A.R. Cinayət-Prosessual Məcəlləsi, Bakı, 2000;
2. A.R. Cinayət Məcəlləsi, Bakı, 2000;
3. K.Q.Sarıcalinskaya. Kriminalistika. Bakı, 1999, səh. 541-562;
4. R.Ə.Əliyev. Müstəntiqin kriminalistik məlumat kitabı. Bakı, 1993,
5. Müəlliflər kollektivi. Kriminalistik metodika. Dərs vəsaiti, Bakı, 2010, VII fəsil.

Əlavə ədəbiyyat:

1. A.R. DİN-in "Mülkiyyət əleyhinə yönəlmiş cinayətlərin açılması və dəymiş maddi ziyanın ödənilməsi vəziyyəti haqqında" 03.12.1999-cu il tarixli qərarı.
2. Abdurahmanov Ş.Ş. Quldurluq cinayətlərinin araşdırılmasında integrativ kriminalistik taktikanın tətbiqi prolemləri. Qanun jurnalı № 2, Bakı, 2010
3. В.А.Образтсов. Криминалистика. Москва, 1997;
4. Руководство для расследования преступлений. М. 1967

MÖVZU 6. Dələduzluq cinayətlərinin araşdırılmasının təşkilati və metodiki təminatı

Vaxt-2 saat

Təcrübə-2 saat

Təcrübə dərsinin keçirilməsi metodikası:

Kursantların dərse davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması zamanı məşğələdə iştirak edənlərin sayı, həmçinin dərse iştirak etməyənlər və bunun səbəbləri, mövzu üzrə mühazirədə iştirak edə bilməyənlər, eyni zamanda təcrübə suallarının onlara aydın olub-olmaması müəyyən edilir. Məşğələnin əvvəlində yaranan sualları çalışmaq lazımdır ki, digər kursantlar cavablandırsınlar əgər heç kim cavablandıra bilmirsə onda müəllim tərəfindən cavablandırılır.

Təcrübə dərsinin keçirilməsinin ümumi qaydası və tədris vaxtının təqribi bölgüsü:

1. Kursantların dərse davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması _____ 5 dəq.
2. Müəllimin giriş sözü və yoxlama suallarının müzakirəsi _____ 10 dəq.
3. Mövzu üzrə verilmiş birinci hadisə barədə ilkin məlumatın və onlara müvafiq icra olunmuş tapşırıqların təhlili _____ 20 dəq.
4. Mövzu üzrə verilmiş ikinci hadisə barədə ilkin məlumatın təhlili və onlara müvafiq icra olunmuş tapşırıqların təhlili _____ 25 dəq.
5. Mövzu üzrə verilmiş üçüncü hadisə barədə ilkin məlumatın və onlara müvafiq icra olunmuş tapşırıqların təhlili _____ 25dəq.

6. Məşğələnin yekunu və kursantların biliyinin qiymətləndirilməsi _____ 5 dəq.

Məşğələnin məqsədi:

Dələduzluq cinayətlərinin araşdırılmasında planlaşdırmanın təxirəsalınmaz ilkin istintaq hərəkətlərinin təşkilinin, istintaqın ilkin mərhələsində istifadə ediləcək elmi-texniki vasitələrin tətbiqinin xüsusiyyətlərini mənimsəmək. İlkin məlumatı analiz edib onu sistemləşdirərək, fərziyyələrin yürüdülməsi, istintaqın lazımı səmtə aparılması üçün istintaq hərəkətlərinin və ƏAF ardıcılığının müəyyən edilməsi bacarıqlarına yiyələnmək. Etibardan sui-istifadə etmə və ya aldatma yolu ilə özgə əmlakını ələ keçirmə və əmlak hüququnu əldə etmək cinayət işləri üzrə planlaşdırmanın xüsusiyyətlərini, təxirəsalınmaz və ilkin istintaq hərəkətlərinin keçirilməsinin təşkili vərdişlərini aşılamaq.

Dələduzluq cinayətləri üzrə ilkin məlumatları analiz edib sistemləşdirmək və fərziyyələr yürütmək bacarığını aşılamaq.

Məşğələdə müzakirə olunan suallar:

1. Dələduzluq cinayətlərinin törədilməsinin tipik üsulları.
2. Dələduzluq cinayətlərinin araşdırılmasında istintaq və əməliyyat axtarış orqanlarının qarşılıqlı əlaqəsinin mahiyyəti nədən ibarətdir?
3. Bu növ cinayətlərin araşdırılmasında sübut edilməli olan hallar.
4. İstintaqın ilkin mərhələsində təxirəsalınmaz istintaq hərəkətləri və əməliyyat-axtarış tədbirləri.
5. Şahid qismində dindiriləsi şəxslərin dairəsi və onların dindirilməsində müəyyən edilməli hallar.

Məşğələnin məzmunu:

Dələduzluq cinayətləri üzrə cinayət işinə başlama, əldə olunmuş məlumatlar üzə yoxlama tədbirlərinin keçirilməsi, fərziyələrin qurulması və istintaqın planlaşdırılması, istintaq hərəkətlərinin və əməliyyat-axtarış tədbirlərinin keçirilməsi, sübutların əldə olunması, kriminalistik texniki vasitələrin, üsul və metodların tətbiqi və digər məsələlərlə bağlı kursantların nəzəri bilikləri üzrə zəruri vərdişlər aşılamaqdan ibarətdir.

Məşğələnin təşkili:

- kursantlara tövsiyə edilmiş didaktik materialları nəzərdən keçirmək;
- mövzuya aid hadisələr barədə ilkin məlumatları analiz etmək;
- məşğələnin keçirilməsi sxemini dəqiqləşdirmək;
- təcrübə dərslərinin keçirilməsi üçün metodik vəsaitdə mövzu üzrə verilmiş hadisə barədə ilkin məlumatlara müvafiq kursantlara konkret tapşırıqlar vermək.

Fabula 1. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

11 dekabr-2018-ci il tarixdə saat 15 radələrində naməlum bir şəxs Suraxanı rayonu, Əmircan qəsəbəsində yerləşən Beynəlxalq Banka məxsus 295 saylı bankamatdan pul çıxarmaq istəyən Müslümova Xatirə Əliş qızına güya köməklik göstərmək məqsədilə axırıncının 6452 saylı təqaüd kartını alaraq bankomata daxil etməklə kartın xüsusi kodunu yığmış, həmin kart vasitəsilə hesabdən 320 manat məbləğində pul çıxarıb ələ keçirdikdən sonra

X.Müslümovanı hesabda pulun olmaması ilə aldadaraq dələduzluq cinayətini törətmişdir.

Naməlum şəxs həmin üsulla Nizami rayonu, M.Hadi küçəsində yerləşən 765 sayılı bankomatdan pul çıxarmaq istəyən Rəhimov Qurban Hüseyn oğlunun 5226 №-li kartı vasitəsilə 210 manat məbləğində pul çıxarıb ələ keçirdikdən sonra Q.Rəhimovu həmin kartın hesabında pulun olmaması ilə aldadaraq dələduzluq cinayətini törətmişdir.

Eyni üsulla dələduzluq cinayətləri Binəqədi, Səbail rayonların ərazilərində də törədilmişdir.

Həmin faktlar əsasında başlanmış cinayət işləri üzrə dindirilən zərərçəkmiş şəxslər dələduzluq edən şəxsin 25-28 yaşlı, orta boylu, qarayanız, saçları qıvrım olduğunu göstərmişlər. Səbael rayonunda törədilmiş cinayətdə zərərçəkmiş Zeynəb Əziz qızı Ziyadovun kartında ona məxsus olmayan naməlum şəxsin əl-barmaq izlərin fraqmentləri aşkar edilib götürülmüşdür.

Tapşırıq №1

1. İlk məlumatları analiz edib cinayətlərin törədilməsi hallarını müəyyən edin (vaxtı, cinayəti gizlətmək üçün görülən tədbirlər).
2. Həmin cinayətlər törədilərkən hadisə yerində hansı tipik izlər qala bilər?
3. Götürülmüş izlər hansı sübut əhəmiyyəti kəsb edə bilər?
4. İstintaqın bu mərhələsində hansı istintaq hərəkətləri, təşkilati tədbirlər və ƏAT keçirilə bilər?
5. Cinayət hadisəsi üzrə hansı fərziyyələr yürüdülməlidir və onların yoxlanılması üçün hansı tədbirlər keçirilməlidir?
6. Yürüdülmüş fərziyyələrin yoxlanılması üçün plan tərtib etmək.

Məlumat №2

Bankomat kameralarından əldə olunan fotoçəkilişlər əsasında keçirilən axtarış tədbirləri nəticəsində istintaq orqanlarına 5 nəfər şəxs gətirilib, həmin cinayətlərə münasibəti olub-olmamadığı haqda dindirilmişdir.

Tapşırıq №2

1. Həmin şəxslərdən dəqiq kimin cinayətləri törətdiyini müəyyən etmək üçün hansı istintaq hərəkətlərinin keçirilməsi vacibdir?
2. Həmin hərəkətlərin keçirilməsinin psixoloji amilləri hansılardır?

Fabula 2. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

35-40 yaşlarında bir nəfər naməlum şəxs Zaqatala rayonunun Süvagil, Muxax, Sabunçu və Görbarax kəndlərində yolun kənarında olan evlərə niveləri tuşlamaqla ev sahiblərin diqqətini cəlb etmiş. Onların evlərinin yalandan yol planına düşdüyünü bildirmiş və onları aldadaraq Xəlil İdris oğlu Məmmədovdan 1000 manat, Seyidov İkrəm Dadaş oğlundan 800 manat, Talıbov Pərviz Qulu oğlundan 1200 manat, Abiyev Alı Hadı oğlundan 1500 manat, Qəribov Əziz Arzu oğlundan 1800 manat pul almışdır. Zaqatala RPŞ-də bu faktlar əsasında Cinayət Məcəlləsi 17.8 2.2 mad. cinayət işləri başlanmışdır. Yuxarıda adları çəkilən şəxslər zərərçəkmiş qismində dindirilərkən müəyyən edilmişdir ki, onları aldadan şəxs ortaboylu, qarayanız, arıq qaş-qabaqlı üzü olan, saçlarını «yarımboks» qırxdırmış, hündür alınlı, dərinlikdə yerləşən göy rəngli gözləri, düz burnu, arıq bədənli, iri qulaqları olan 35-40 yaşlarında bir kişidir. Əynində qara rəngli kostyum, şlyapa, tufli və köynək olmuşdur. Qara papkası var və nivelir gəzdirir. Naməlum şəxsin hadisə

yerindən ayaqqabısının izləri, su içdiyi butulkadan 5 ədəd əl-barmaq izləri aşkar edilib götürülmüşdür. Həmçinin onun Seyidov Əkrəm Dadaş oğlunun evində qoyduğu «futbol+» qəzeti götürülmüşdür.

Tapşırıq №1

1. Göstərilən məlumatları analiz edib, cinayətlərin törədilməsi hallarını göstərmək:

- a) cinayətlərin törədilmə yerlərinə cinayətkarın hansı nəqliyyat vasitəsilə gəlməsi;
- b) nə üçün cinayətkarın həmin kəndləri seçib, orada cinayətləri törətməsi;
- c) cinayətkarın qonşu kəndlərdə digər cinayətləri törətməsi;
- ç) cinayətkar barədə məlumatları daha hansı yollarla əldə etmək olar.

2. Hadisə yerlərindən götürülmüş izlərdən istintaqda necə istifadə etmək olar?

3. Zərərçəkmişlərin və şahidlərin dindirilməsi zamanı daha hansı məlumatları əldə etmək olar?

4. Cinayətlərin açılması üçün daha hansı istintaq hərəkətlərini və ƏAF keçirmək olar?

Məlumat №2

Şifahi portret metodu ilə tərtib edilmiş fotorobot əsasında 02 sentyabr 2018-ci il tarixdə Zaqatala bazarında post-patrul xidməti əməkdaşları tərəfindən Balakən şəhər sakini Dibirov Əhəd Dəmir oğlu polis şöbəsinə gətirilmişdir. O, izahatında bildirmişdir ki, Zaqatalaya bazara gəlmişdir. Zaqatala rayonunun kəndlərində heç vaxt olmamışdır.

Tapşırıq №2

1. Dibirov Əhəd Dəmir oğlunun iştirakı ilə hansı istintaq hərəkətləri keçirilməsini və onların ardıcılığını dəftərlərdə göstərmək.
2. Ə.Dibirovun törədilmiş cinayətlərə münasibəti olub-olmadığını müəyyən etmək üçün hansı istintaq hərəkətlərini və ƏAF keçirmək vacib olduğunu müəyyən etmək.
3. İstintaqın yekun mərhələsində aparılacaq istintaq və prosesual hərəkətlərinin ardıcılığını müəyyən etmək.

Fabula 3. Hadisə barədə ilkin məlumat № 1.

Vətəndaş Əzimov Əkbər Razi oğlu polis şöbəsinə ərizə ilə müraciət edərək bildirmişdir ki, o bağ evini Mehdiyev Əli oğluna icarəyə vermişdir. 3 aydan sonra o bağına gəlmiş və evində başqa bir şəxsin ailə ilə yaşadığını görmüşdür. Həmin şəxsin Qubadlı rayon sakini Əsədov Behbud Nəbi oğlu olduğunu müəyyənləşdirmişdir. Axırınıcı bildirmişdir ki, özünü Mehdiyev Əli kimi təqdim edən şəxs bağı 5000 manata ona satmış və pulu alması barədə qəbz vermişdir. Sonradan isə məlum olmuşdur ki, Əli Mehdiyev daha 3 nəfər şəxsdən bağ evini satmaq üçün hərəsindən 500 manat beh almışdır. Əli Mehdiyev 5000 manat almaq barədə möhürlü qəbz də vermişdir. Qəbzın surəti ərizəyə əlavə edilmişdir.

Tapşırıq №1

1. Göstərilən məlumatı analiz edib cinayət işinə başlama məsələsini həll etmək.
2. Cinayət işi üzrə keçiriləcək təxirəsalınmaz istintaq hərəkətlərinin və ƏAT planını tərtib etmək.
3. Zərərçəkmişin dindirilməsində hansı məqamları araşdırmaq və onun iştirakı ilə hansı prosesual hərəkətlərin keçirilməsini müəyyən etmək.

4.Araşdırma zamanı hansı ekspertizaların keçirilməsini müəyyən etmək.

MƏLUMAT:2

Zərərçəkmişin ifadəsində göstərilən əlamətlər üzrə tərtib edilmiş fotorobot əsasında sənədləri olmayan bir nəfər şəxs istintaqa gətirilmişdir.

Tapşırıq№2

Həmin şəxsin törədilmiş cinayətlərə münasibətini yoxlamaq və şəxsiyyətini müəyyən etmək üçün keçiriləcək istintaq hərəkətlərinin və axtarış tədbirlərinin planını tərtib etmək.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının CPM. XVIII bölmə.
- 2.Azərbaycan Respublikasının CPM. XV, XXV, XXXVI bölmələr.
3. Müəlliflər kollektivi. Kriminalistik metodika. Dərs vəsaiti, Bakı, 2010, VI fəsil.
- 4.Kriminalistika. Ali məktəblər üçün dərslik. K.Q Sarıcalinskayanın redaktəsi ilə. Bakı, 1999, səh. 562-584.

Əlavə ədəbiyyat:

- 1.Allahverdiyev Ə.Ə. Dələduzluq cinayətlərinin kriminalistik xarakteristikası. DİN-in Məlumat Bülleteni, № 2, Bakı , 2008
- 2.Криминалистика. Под.ред. Р.С.Белкина. М., 1999.
- 3.Белкин Р.С. Курс криминалистики. Том 1,2 и 3. М.,1976.

MÖVZU 8. Mütəşəkkil cinayətkar qruplar tərəfindən törədilmiş cinayətlərin araşdırılmasının təşkili və metodiki təminatı

Vaxt-4 saat

Mühazirə-2 saat

Seminar-2 saat

Seminar məşğələsinin sualları:

1. Müasir mütəşəkkil cinayətkarlığın xüsusiyyətləri, anlayışı və strukturu.
2. Mütəşəkkil cinayətkarlığın kriminalistik xarakteristikasının ümumi əlamətləri.
3. Cinayətkar qruplar tərəfindən törədilmiş cinayətlərin açılması və ibtidai araşdırma metodikasının ümumi müddəaları.

Seminarın keçirilməsinin ümumi qaydası və tədris vaxtının təqribi bölgüsü:

- 1.Kursantların dərslə davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması _____ 5 dəq.
- 2.Müəllimin giriş sözü _____ 5 dəq.
- 3.Birinci sualın müzakirəsi _____ 25 dəq.
- 4.İkinci sualın müzakirəsi _____ 30 dəq.
- 5.Üçüncü sualın müzakirəsi _____ 20 dəq.
- 6.Məşğələnin yekunu, tövsiyələrin verilməsi və kursantların biliyinin qiymətləndirilməsi _____ 5 dəq.

Seminarın keçirilməsi metodikası:

Kursantların dərslə davamiyyətinin və hazırlığının yoxlanılması zamanı məşğələdə iştirak edənlərin sayı, həmçinin dərslə iştirak etməyənlər və bunun səbəbləri, mövzu üzrə mühazirədə iştirak edə bilməyənlər, eyni

zamanda seminar suallarının onlara aydın olub-olmaması müəyyən edilir. Məşğəlinin əvvəlində yaranan sualları çalışmaq lazımdır ki, digər kursantlar cavablandırsınlar əgər heç kim cavablandıra bilmirsə onda müəllim tərəfindən izahı verilir.

Giriş sözündə müəllim məşğələdə müzakirəyə çıxarılmış sualların qısa mahiyyətini açıqlayır, onların əsas məqamlarına toxunaraq cavabın ardıcılığını müəyyənləşdirir.

Birinci sualın müzakirəsində müasir mütəşəkkil cinayətkarlığın xüsusiyyətləri, anlayışı və strukturu və digər məsələlərinə xüsusi diqqət yetirilməlidir. Sual üzrə iki kursantın dinlənilməsi məqsədəuyğundur.

İkinci sual üzrə mütəşəkkil cinayətkarlığın kriminalistik xarakteristikasının ümumi əlamətləri ətraflı müzakirə olunmalıdır.

Üçüncü sual üzrə cinayətkar qruplar tərəfindən törədilmiş cinayətlərin açılması və ibtidai araşdırma metodikasının ümumi müddəaları ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi məqsədəuyğundur.

Yoxlama sualları:

Müasir mütəşəkkil cinayətkarlığın xüsusiyyətləri, anlayışı və strukturu. Mütəşəkkil cinayətkar qrup tərəfindən törədilmiş cinayətlərin növləri.

Mütəşəkkil cinayətkarlığın kriminalistik xarakteristikasının ümumi əlamətləri. Onun nümunəvi strukturu və ayrı-ayrı struktur tərkib elementlərinin xüsusiyyətləri.

Mütəşəkkil cinayətkar qrup tərəfindən törədilmiş cinayətlərin açılması və ibtidai araşdırma metodikasının ümumi müddəaları. Bu metodikanın səviyyəsi və növləri. İstintaqa qədər bu cinayətkar fəaliyyət barədə məlumatların

yığılmasının metodiki xüsusiyyətləri. Tipik istintaq şəraitləri və onların hər birində ibtidai araşdırma metodikalarının xüsusiyyətləri.

Mütəşəkkil cinayətkar qrupların ibtidai araşdırılmasına cinayətkar qarşıdurmanın neytrallaşdırma metodları.

Referat:

1.Mütəşəkkil cinayətkar qruplar tərəfindən törədilmiş cinayətlərin kriminalistik xüsusiyyətləri.

2.Mütəşəkkil cinayətkar qruplar tərəfindən törədilmiş cinayətlərin ibtidai araşdırılmasında qarşıdurmanın aradan qaldırılması üsulları.

Terminoloji tapşırıq:

«mafiya», «killer», «mütəşəkkil qrup».

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının CPM. mad. 32-34, 218.
2. Azərbaycan Respublikasının CPM. XV, XXV, XXXVI bölmələr.
3. Müəlliflər kollektivi. Kriminalistik metodika. Dərs vəsaiti, Bakı, 2010, VIII fəsil.
4. Kriminalistika. Ali məktəblər üçün dərslik. K.Q Sarıcalınskayanın redaktəsi ilə. Bakı, 1999. səh. 641-659.
5. Криминалистика. Учебник для юридических вузов. Под.ред. Н.П.Яблокова. М., 1995.
6. Справочник следователя. Вып.1, 2, 3. М., 1990-1992.
7. Яблоков Н.П. «Криминалистическая методика расследования». М., 1985.
8. Григорьев В.Н., Шишков А.А. Уголовно-процессуальная деятельность подразделений по борьбе с организованной преступностью. М., ЮНИТИ, 2001 -183 с.

Əlavə ədəbiyyat:

1. Гуров А.И. «Профессиональная преступность. Прошлое и современность». М., 1990.
2. Криминалистическое обеспечение деятельности криминальной милиции и органов предварительного расследования. М., 1997.
3. Изучение организованной преступности: российско-американский диалог. М., 1997.
4. Куликов В.И. «Основы криминалистической теории и организации преступной деятельности». Ульяновск, 1994.
5. Гришко Е.А. Организация преступного сообщества (преступной организации): уголовно-правовые и криминалистические аспекты. Москва, 2001.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Kriminalistika. Ali məktəblər üçün dərslik. K.Q Sarıcalinskayanın redaktəsi ilə. Bakı, 1999.
2. Sarıcalinskaya K.Q. İstintaq taktikası. Bakı, 1991.
3. Kriminalistik texnika. Bakı, 2016.
4. Kriminalistika mühazirələr toplusu. Bakı, 2007.
5. Kriminalistika (təcrübə dərslərinin keçirilməsi üçün tədris-metodik vəsait).Bakı,2010.
6. Kriminalistika sxemlər albomu (tədris-metodik vəsait).Bakı,2015.
7. Kriminalistik texnika. Bakı, 2006.
8. Məhkəmə ekspertizası. Müəlliflər kollektivi Bakı, 2007.
9. Hadisə yerinə baxış.(tədris-metodik vəsait) Bakı, 2009.
10. Daktiloskopıyanın cinayətlərin açılmasında və araşdırılmasında rolu (dərs vəsaiti). Bakı, 2012.
11. Kriminalistika:100 sual və 100 cavab (dərs vəsaiti). Bakı, 2014.
12. Allahverdiyev Ə.Ə. «Keçmiş illərin açılmamış cinayətlərinin planlaşdırılmasının xüsusiyyətləri» Qanun jurnalı №1. Bakı,2010.
13. AllahverdiyevƏ.Ə. Hadisə yerində meyitə baxışın taktiki xüsusiyyətləri. DİN-in məlumat bülleteni. №3,Bakı,2007.
14. Kriminalistika dinləyicilər üçün mühazirələr toplusu.(tədris-metodik vəsait). Bakı, 2012.
15. Kriminalistik taktikanın əsasları (monoqrafiya).Bakı, 2017.
16. İbtidai araşdırmanın planlaşdırılmasınınin məzmunu və texnikası (monoqrafiya). Bakı, 2017.
17. Məhkəmə fotoqrafiyası (monoqrafiya). Bakı,2017.

18. Ə.Ə,Allahverdiyev. Adam öldürmə cinayətlərinin istintaqının bəzi xüsusiyyətləri. «Qanun» jurnalı, № 1. Bakı,2003.
19. Allahverdiyev Ə.Ə. Dələduzluq cinayətlərinin kriminalistik xarakteristikası. DİN-in Məlumat Bülleteni, № 2, Bakı, 2008
20. Səfiyeva C.İ. Qan izlərinin trasoloji tədqiqatına dair. Qanunçuluq, №1, Bakı, 2000.
21. Korrupsiyaya qarşı mübarizə: nəzəri və təcrübi aspektlər. Elmi-praktiki konfransın materialları. Polis Akademiyası. Bakı, 2009.
22. Şəffavlığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizədə nəzarətin rolu və əhəmiyyəti. Beynəlxalq elmi-praktik konfransın materialları. Bakı,2008.
23. Korrupsiyaya qarşı mübarizəyə dair sənədlər toplusu . Qanun-2007.
24. Криминалистика. Учебник для вузов. Под. Ред. Р.С.Белкина. М.2000.
25. Зорин Г.А. Руководства по тактике допроса. М.2001.
26. Кузнецова С.В., Кобцова Т.С. Тактика допроса несовершеннолетних. Москва. 2004.
27. Григорьев В.Н. Задержание подозреваемого органами внутренних дел. Ташкент, 1989.
28. Осмотр места происшествия. Практическое пособие.Под.ред. А.И.Дворкина. М.2000.
29. Криминалистика: учебник для вузов. Под.ред. Р.С.Белкина, В.Г.Коломацкого, И.М.Лузгина. М:МВД РФ, 1995.
30. Криминалистика. Под.ред. И.Ф.Герасимова, Л.Я.Драпкина: Учебник. М.М., 1994.
31. Криминалистика. Под.ред. Р.С.Белкина. М., 1999.
32. Практикум по криминалистике. Под.ред. Н.П.Яблокова. М.,1995.
33. Белкин Р.С. Курс криминалистики. Том 1,2 и 3. М.,1976.